

PROBLÉM STIGMATIZACE PIERCINGOVÉ SUBKULTURY JAKO SUBKULTURY DROGOVÉ JEHO ODRAZ VE VÝCHOVĚ ADOLESCENTŮ

Eva MARÁDOVÁ, Martin ŽIŽKA

Souhrn: Příspěvek předkládá výsledky řešení graduační práce, která sleduje problémy stigmatizace piercingové subkultury jako subkultury drogové. Východiskem jsou charakteristiky obou diskutovaných subkultur a trendy jejich vývoje. Jsou předloženy výsledky výzkumu zaměřeného na informovanost jedinců různého věku o piercingové subkultuře, jejich postoje k aplikaci piercingu a výskyt případných předsudků vůči jedincům s piercingem. Výsledky výzkumného šetření u adolescentů byly využity k vytvoření projektu, který lze doporučit k implementaci do školního vzdělávacího programu na středních školách (gymnáziích). Projekt nabízí návrh obsahové struktury vyučovacích hodin a doporučení výběru výukových metod, včetně motivačních didaktických her a cvičení.

Klíčová slova: *piercing, trendy spojené s piercingem, piercingová subkultura, návykové látky, drogová subkultura, vzdělávací program*

Zdobení těla piercingem se stává stále častěji součástí image mladých lidí. Jde o módní trend, snahu upoutat pozornost či určitá forma sebevyjádření? Aktuální jsou polemiky o vhodnosti či rizicích tohoto způsobu zdobení těla. Na jedince s piercingem bývá nahlíženo jak s obdivem, tak i s despektem či strachem. Odlišnost může vést i k stigmatizaci mladých lidí s peercingem ve smyslu jejich zařazení ke skupinám, jejichž životní styl je spojen se společensky nežádoucím chováním, zejména s užíváním drog. Je však skutečně piercingová subkultura přímo propojená se subkulturou drogovou? O odpověď na tuto otázku usilovalo dále popsané výzkumné šetření.

Záměrem výzkumné studie bylo najít a popsat možnou vzájemnou provázanost mezi drogovou a piercingovou subkulturou, a to na základě analýzy dostupných informačních zdrojů a výsledků získaných vlastním výzkumným šetřením a v návaznosti na zjištěné skutečnosti pak navrhnout vhodné využití výsledků ve výukovém projektu pro střední školu.

Vlastní výzkumné šetření vychází z rozsáhlého teoretického rozboru řešeného problému. Pojednání o piercingové subkultuře zahrnuje historii a charakteristiku piercingu, popis jeho současné podoby piercingu, motivy aplikace. Je charakterizována současná drogová scéna, drogová subkultura a motivační aspekty zneužívání drog u dětí a mládeže. Na základě sledování společných znaků, motivů a způsobů chování jedinců patřících do zkoumaných skupin byla vymezena základní hypotéza pro vlastní výzkumné šetření.

Popis výzkumného šetření

Cíle výzkumného šetření: zmapovat postoje respondentů k piercingu, především z hlediska možných stigmatizací, předsudků a mýtů a sledovat **problematiku piercingu v souvislosti se zneužíváním návykových látek**. Konkrétně zjistit možnou propojenost či ovlivnitelnost užívání návykových látek a piercingu, případně vliv piercingu na užívání návykových látek.

Hypotéza: „Piercingová subkultura není subkulturou drogovou.“

Metody: dotazník a strukturovaný rozhovor

Sledované skupiny respondentů:

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem **128 respondentů (38 s piercingem a 90 bez piercingu)**, z nichž bylo náhodně vybráno **60 respondentů** pro následný rozhovor.

Důvod volby jedinců s piercingem a bez piercingu byla možnost srovnání domněnky jedinců bez piercingu (jak by na ně asi bylo nahlíženo) se skutečnou, zkušenostně podloženou realitou jedinců s piercingem. Tato odlišnost byla zamýšleným prvkem pro porovnání názorů respondentů s piercingem a bez piercingu.

Osloveni byli jednak žáci základní školy v Praze; dále klienti výchovného ústavu (Jihomoravský kraj) a náhodně vybraní respondenti, odpovídající potřebným kritériím (věk, piercing). Respondenti byli získáni také prostřednictvím internetového portálu, na kterém byl dotazník uveřejněn.

Tab. 1 Početní zastoupení respondentů jednotlivých skupin (dotazníky)

Respondenti	14–18	19–35	36 a více	CELKEM
s piercingem	8	15	15	38
bez piercingu	53	22	15	90
žena	25	13	14	52
muž	36	24	16	76
CELKOVÝ POČET RESPONDENTŮ				128

Dotazník zadávaný respondentům byl anonymní, dotazovaní udávali pouze základní statistické údaje: pohlaví, věk, dosažené vzdělání. Vzhledem ke dvěma odlišným skupinám (respondenti mající piercing a respondenti nemající piercing) byly

vytvořeny dvě verze dotazníků i dvě struktury pro rozhovory, které se však v zásadních bodech nelišily.

Výzkum probíhal v období od října 2006 do ledna 2007.

Výsledky výzkumného šetření

Tab. 2 Nejčastější důvody pro aplikaci piercingu

Důvody	věk					
	14–18		19–35		36 a více	
	počet	%	počet	%	počet	%
z nudy	2	3,3 %	1	2,7 %	0	0
být IN	28	45,9 %	10	27 %	4	13,3 %
odlišovat se	9	14,8 %	14	37,8 %	15	50 %
náboženský důvod	1	1,6 %	1	2,7 %	0	0
jiný: líbí se jim to	21	34,4 %	11	29,8 %	11	36,7 %

Při zjišťování možného důvodu k aplikaci piercingu byla nejfrekventovanějším důvodem líbivost piercingu, což se shodovalo i s důvodem aplikace piercingu u jedinců s piercingem.

„*Touha být IN*“ byla nečetnějším důvodem pro aplikaci piercingu u respondentů ve věku 14 až 18 let, dále pak „*jiný důvod: líbí se jim to*“ (34,4 %).

Z celkového počtu respondentů se 33,6 % se domnívá, že důvodem aplikace je *líbivost piercingu*, 32,8 % uvedlo důvod – „*být IN*“ a 29,7 % všech respondentů uvedlo důvod *odlišnosti od ostatních*.

Tab. 3 Náзор na člověka s piercingem

Názory	věk					
	14–18		19–35		36 a více	
	počet	%	počet	%	počet	%
divný člověk, ničí si tělo	4	6,6 %	0	0	2	6,7 %
stejný jako bez piercingu	46	75,4 %	34	91,9 %	24	80 %
jiný názor	11	18 %	3	8,1 %	4	13,3 %

Možnost vyjádření svého názoru měli respondenti i v otevřené otázce.

Ve většině případů (87,9 %) respondenti uvedli, že **nelze jedince specifikovat na základě piercingu, je to individuální**, ve zbývajících 13,1 % byly uváděny různé druhy hudby, způsobů oblékání a jednání, jež jsou charakteristické pro jedince s piercingem (*punk, extravagantní účesy, hrubost, násilí, apod.*).

Tab. 4 Předpokládaná existence předsudků společnosti vůči jedincům s piercingem

	věk											
	14–18				19–35				36 a více			
	s piercingem		bez piercingu		s piercingem		bez piercingu		s piercingem		bez piercingu	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
ano	7	87,5 %	32	60,4 %	9	60 %	13	59,1 %	3	20 %	6	40 %
ne	1	12,5 %	21	39,6 %	6	40 %	9	40,9 %	12	80 %	9	60 %

Při porovnání odpovědí respondentů s piercingem s respondenty bez piercingu bylo zjištěno:

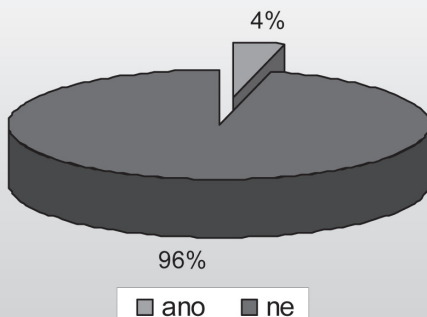
- polovina dotázaných s piercingem si uvědomuje určité předsudky vůči sobě;
- jedinci bez piercingu si myslí, že jsou lidé s piercingem vystavováni předsudkům, útlaku ze strany společnosti ve větší míře (56,7 %), než to pocítují lidé, kteří mají piercing.

Lze označovat piercingovou subkulturu za subkulturu drogovou?

Respondenti měli nabízenou myšlenku opravit a nebo nechat beze změny, pokud se domnívali, že je správná – „Všichni lidé, kteří mají piercing, berou drogy a lze je tedy pokládat za „přítěž společnosti.“

Celkem 96,1 % označilo myšlenku jako nesprávnou a opravilo ji na (upraveno dle dotazníků): *Někteří lidé s piercingem berou drogy, stejně jako je berou lidé bez piercingu.* Objevily se odpovědi: „Není možné soudit jedince podle kousku kovu“.

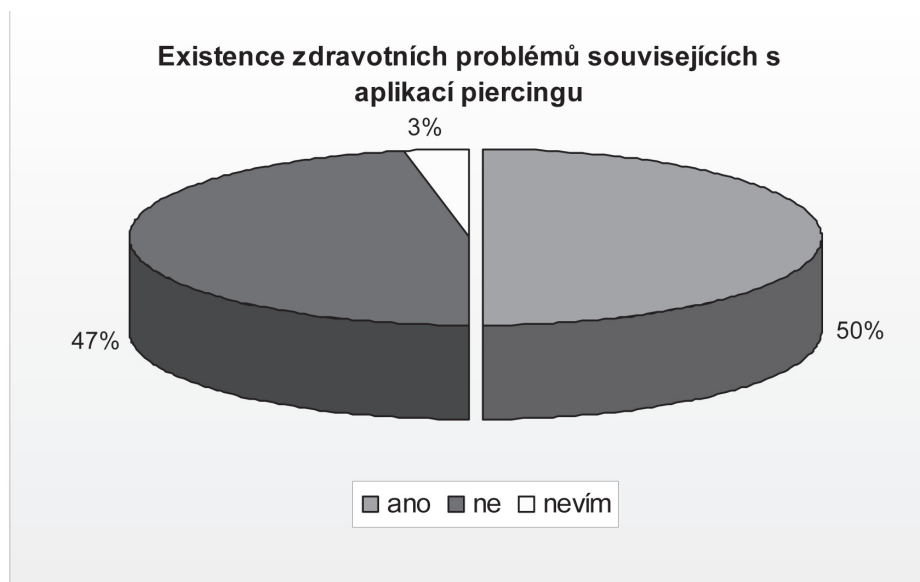
Lze označovat piercingovou subkulturu za subkulturu drogovou?

Tab. 5 Existence zdravotních problémů související s piercingem

Odpovědi	s piercingem		bez piercingu		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
ano	9	23,7 %	55	61,1 %	64	50 %
ne	29	76,3 %	31	34,4 %	60	46,9 %
nevím	0	0	4	4,5 %	4	3,1 %

Nebezpečnost aplikace piercingu si někteří jedinci uvědomují. Na otázku, která zjišťovala u respondentů bez piercingu možnou existenci nějakých zdravotních problémů spojených s aplikací piercingu, a u respondentů s piercingem skutečnou přítomnost problémů (tj. zda měli po aplikaci piercingu nějaké zdravotní problémy), odpovědělo 50% kladně, tj. uvědomují si možnost problémů související s aplikací piercingu – *záněty, alergické reakce, infekce, poškození nervového zakončení, narušení měkkých tkání, otoky*, atd. Dotazovaní jedinci s piercingem uvedli nejčastěji tyto problémy: *zánět, hnisání a alergická reakce na kov*.

Tab. 6 Tolerance respondentů bez piercingu k případnému piercingu partnera (partnerky)

Odpovědi	bez piercingu	
	počet	%
Nebudou akceptovat	9	10 %
Zcela tolerantní	49	54,4 %
Ano, ale podle toho kde	32	35,6 %

Ano, ale podle toho kde   32   35,6 %

Většina jedinců bez piercingu by byla k případnému piercingu svých partnerů tolerantní (54,4 %), asi třetina dotázaných (35,6 %) by bylo tolerantní podle druhu piercingu a 10 % by piercing u svého partnera neakceptovalo (v tomto případě se jednalo o 2 respondenty z věkové skupiny 19 až 35 let a 8 respondentů ve věku 36 a více let).

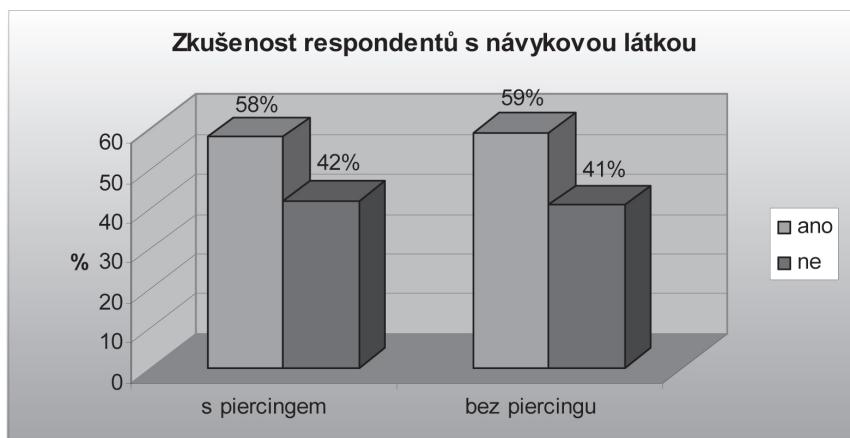
Tab. 7 Zkušenosti s drogou u respondentů s piercingem a bez piercingu

Odpovědi	s piercingem		bez piercingu		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
ano	22	57,9 %	53	58,9 %	75	58,6 %
ne	16	42,1 %	37	41,1 %	53	41,4 %

Zkušenost s nějakou nelegální drogou uvedlo 75 respondentů (58,6 %) z celkového počtu 128 respondentů. Při porovnání skupin respondentů s piercingem a bez piercingu bylo zjištěno, že je procentuální zastoupení kladných a záporných odpovědí téměř shodné. Opakované užívání návykové látky (s marihuanou) se vyskytuje u 8 jedinců (ze 75 respondentů, jež mají zkušenost s drogou, tj. 10,7 %). Lze tak demonstrovat, že není pravdou, že všichni jedinci mající piercing a zkušenost s drogou, jsou zároveň i pravidelnými uživateli.

Při studiu jednotlivých skupin respondentů – z hlediska piercingu a věku, existují zde značné rozdíly ve zkušenostech s návykovou látkou. U jedinců majících piercing je zkušenost s návykovou látkou nejvyšší ve vyšším věku.

U respondentů bez piercingu se zkušenost s návykovou látkou vyskytuje nejčastěji u nejmladší sledované věkové skupiny 14 až 18 let (75,5 %).

Znalosti o piercingu

I přes absolutní znalost významu slova „piercing“, umělo časově zařadit původ piercingu celkem 68,8 % ze všech respondentů. Vzhledem k menšímu počtu jedinců

s piercingem, jenž byl dán převahou jedinců bez piercingu v první věkové skupině (14–18 let), z důvodu náhodně zvoleného prvku respondentů, byli jedinci s piercingem úspěšnější (71 %) než jedinci bez piercingu (67 %). Při podrobnějším studiu tabulky lze ale vyvodit, že až na poslední věkovou skupinu 36 a více let, měli větší počet správných odpovědí jedinci bez piercingu, 14–18 let 56,6 % a 19–35 let 95,5 %. Zajímavé bylo zjištění nevědomosti původu piercingu ve věkové skupině 14–18 let, ve které ani jeden z chlapců neodpověděl správně. Ačkoli by se dalo předpokládat, že jedinci mající piercing, by měli mít i určité znalosti o historii piercingu.

Shrnutí

Na základě teoretické studie a výsledků výzkumného šetření (dotazníků a provedených rozhovorů s respondenty) lze konstatovat, že **piercing je dnešní společností většinou přijímán** jako běžný jev. Převážná část respondentů se nad přítomností piercingu nijakým způsobem nepozastavuje. Zároveň si respondenti uvědomují odlišné nahlížení na piercing dříve a dnes, existenci určitých stigmatizujících předsudků a forem diskriminace (v závislosti na pracovní pozici apod.).

Problémy se stigmatizací jakékoli subkultury, nejen subkultury piercingové, jsou součástí života každé společnosti. Vždy se najdou jedinci, kteří budou mít z něčeho neznámého nebo odlišného strach či despekt a na základě určitých podobných rysů budou jednotlivé členy subkultur řadit do subkultur jiných. To se děje do jisté míry právě u piercingové subkultury, jejíž někteří členové jsou na základě oblečení, způsobů chování a poslouchané hudby zařazováni do subkultury drogové.

Realizovaný výzkum přinesl informace, které je možno využít v pedagogické praxi při koncipování programů podpory zdraví a prevence sociálně patologických jevů na základních a středních školách. Většina dotázaných respondentů nepovažuje jedince s piercingem za uživatele návykových látek. Byla tak potvrzena hlavní hypotéza celého výzkumu – **piercingová subkultura není zároveň i subkulturou drogovou**, tj. *jedinci s piercingem nejsou zároveň i uživateli návykových látek*. Tuto skutečnost je třeba respektovat při hledání efektivních strategií prevence zneužívání návykových látek u dětí a mládeže.

Literatura:

1. CAMPHAUSEN, R. *Return of the Tribal: A Celebration of Body Adornment, Piercing, Tattooing, Scarification, Body Painting*. Rochester, VT : Park Street Press, 1997.
2. GRUND, J. P. *Drug Use as a Social Ritual: Functionality, Symbolism and Determinants of Self-Regulation*. Rotterdam: Institut voor Verslavingsonderzoek, 1993
3. FIKSA, R. *Piercing*. Žďár nad Sázavou : Sowulo press, 2005. ISBN: 80-903618-03.
4. RANDALL, H. *Piercing – moderní antologie*. Praha: Rebo Production, 1998. ISBN 80-7234-029-8.
5. RYCHLÍK, M. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha: Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-780-6.
6. VALE, V.; JUNO, A. *Modern primitives*. Berkley: Re Search, 1989.

THE PROBLEM OF STIGMATIZATION OF PIERCING SUBCULTURE AS DRUG SUBCULTURE AND IT REFLECTION IN EDUCATION OF ADOLESCENTS.

Abstract: The contribution presents the results of thesis, covering problems of stigmatisation of the piercing subculture as drug subculture. At the beginning, the thesis describes characteristics of both subcultures in question and the trends in their development. The following section contains results of the research centred on informedness of individuals at different age about piercing subculture, their attitudes towards application of piercing and biases against individuals with piercing. The results of the research among adolescents were used for creation of a programme which can be recommended for implementation in the high school curriculum. The project offers a draught of the content structure of lessons and recommendation concerning selection of teaching methods, including motivational didactic games and exercises.

Key words: piercing, trends connected with piercing, piercing subculture, drug subculture, curriculum